

Jakie prawa przysługują mi jako ofierze przestępstwa?

Nikt nie jest przygotowany na to, by stać się ofiarą przestępstwa. Bez znaczenia, czy chodzi o kradzież kieszonkową, ciężkie uszkodzenie ciała czy inne przestępstwo. Ofiara przestępstwa jest zraniona lub zdezorientowana i często nie wie, co powinna uczynić. Niniejsza ulotka informacyjna ma za zadanie dać Pani/Panu ogólny przegląd tego, gdzie można otrzymać pomoc w takiej sytuacji i jakie prawa Pani/Panu przysługują.

Kto może mi pomóc?

Doradztwo i pomoc oferują organizacje pomocy dla ofiar przestępstw. W poradniach pracuje specjalnie wyszkolony personel. Kobiety i mężczyźni mają bogate doświadczenia z ludźmi w Pańskiej sytuacji. Oni wysłuchają Pani/Pana i zaoferują pomoc. W zależności od ciężaru sprawy mogą wskazać inne placówki, które będą świadczyć dalszą pomoc, na przykład pomoc psychologiczną lub terapeutyczną.

Tutaj znajdzie Pani/Pan przegląd, do kogo można się zwracać: www.bmjv.de

W każdym przypadku może Pani/Panu pomóc dowolny posterunek policji. Można także szukać informacji w bazie danych online dla poszkodowanych przestępstwem (www.odabs.org <<http://www.odabs.org>>).

Jak mogę złożyć zawiadomienie o przestępstwie i co się stanie potem?

Jeżeli chce Pani/Pan złożyć zawiadomienie o przestępstwie, może Pani/Pan zwrócić się do każdego posterunku policji. Jeżeli złożyła/- Pani/Pan zawiadomienie o przestępstwie, nie może Pani/Pan tak łatwo po prostu go wycofać, ponieważ organy dochodzeniowe (policja i prokuratura) są zasadniczo zobowiązane do ścigania każdego przestępstwa, o którym zostały zawiadomione.

Jedynie w przypadku mniej groźnych czynów karalnych (jak na przykład zniewaga lub uszkodzenie rzeczy) poszkodowany może zdecydować, czy następuje ściganie przestępstwa. Dlatego mówi się w tym kontekście o przestępstwach ściganych na wniosek. Ściganie takiego przestępstwa na ogół następuje jedynie na wniosek, to znaczy, jeżeli Pan/i jako ofiara przestępstwa tego wyraźnie sobie życzy. Wniosek taki należy złożyć w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy Pani/Pan dowiedziała/- się o czynie i osobie sprawcy.

Co będzie, jeżeli nie znam języka niemieckiego albo tylko słabo rozumiem po niemiecku?

Nic nie szkodzi. Jeżeli chce Pani/Pan złożyć zawiadomienie, otrzyma Pani/Pan pomoc. Jeżeli jest Pani/Pan przesłuchiwana/y jako świadek, ma Pani/Pan prawo do tego, aby przesłuchanie odbywało się w obecności tłumacza.

Jakie informacje dotyczące postępowania karnego mogę uzyskać?

Jako ofiara przestępstwa nie zawsze otrzymuje Pani/Pan informacje dotyczące postępowania karnego w trybie automatycznym. Musi Pani/Pan - najlepiej już na policji - powiedzieć, czy i jakie informacje chce Pani/Pan otrzymać. Jeżeli Pani/Pan tego sobie życzy, otrzyma Pani/Pan następujące informacje:

- krótkie potwierdzenie zawiadomienia o przestępstwie na piśmie.
- informację, jeżeli prokuratura umorzyła postępowanie, to znaczy, że nie zostanie wniesione oskarżenie przed sądem.
- informację o terminie i miejscu rozprawy sądowej, a także o tym, jaki zarzut stawia się oskarżonemu.
- informację o wyniku rozprawy sądowej, to znaczy, czy oskarżony został uniewinniony lub skazany, czy postępowanie zostało umorzone.
- informację o tym, czy osoba podejrzana lub oskarżona znajduje się w areszcie.
- informację o tym, czy osoba skazana ma zakaz kontaktowania się z Panią/Panem.

Ponadto w poszczególnym przypadku na wniosek może Pani/Pan otrzymać informacje i wyciągi z akt. Po wypadku drogowym może być to na przykład szkic sytuacyjny miejsca zdarzenia, który jest Pani/Panu potrzebny, by domagać się odszkodowania lub zadośćuczynienia pieniężnego za ból. Jeżeli nie ma Pani/Pan prawa do występowania w rozprawie sądowej w charakterze oskarżyciela posiłkowego (niżej przedstawiamy dalsze informacje dotyczące instytucji oskarżyciela posiłkowego), musi Pani/Pan uzasadnić swój wniosek, to znaczy wyjaśnić, dlaczego potrzebuje Pani/Pan dane informacje z akt. W poszczególnym przypadku można zrobić wyjątek od tej reguły.

Pani/Pana zeznanie jako świadek

Będąc ofiarą przestępstwa jest Pani/Pan jako świadek bardzo ważna/y dla postępowania. Z reguły będzie Pani/Pan składała/-zeznanie na policji. W wielu przypadkach musi Pani/Pan później złożyć zeznanie jeszcze przed sądem. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, na przykład, jeżeli pozostaje Pani/Pan w związku małżeńskim z podejrzaną osobą lub jeżeli Pani/Pan jest krewnym tej osoby, można odmówić złożenia zeznania. W takim przypadku nie musi Pani/Pan nic mówić.

W trakcie przesłuchania należy jednak podać imię i nazwisko oraz adres zamieszkania. Można zrobić wyjątek, jeżeli istnieje szczególne zagrożenie. Na przykład wtedy, jeżeli ktoś groził Pani/Panu użyciem siły, ponieważ chce Pani/Pan złożyć zeznanie. W takim przypadku nie musi Pani/Pan podawać adresu prywatnego. Można natomiast podać inny adres, pod którym można się kontaktować z Panią/Panem. Może to być na przykład adres organizacji wspierającej ofiary przestępstw, z którą jest Pani/Pan w kontakcie.

Zapewne złożenie zeznania jako świadek jest dla Pani/Pana sytuacją wyjątkową, która może stanowić duże obciążenie psychiczne. Z tego powodu może Pani/Pan przyjść na przesłuchanie z osobą towarzyszącą. Może to być osoba spokrewniona lub zaprzyjaźniona. Osoba ta może być obecna podczas przesłuchania i tylko w wyjątkowych przypadkach można ją z przesłuchania wykluczyć. Oczywiście może Pani/Pan przyjść z wybranym przez siebie adwokatem. W szczególnych przypadkach istnieje możliwość bezpłatnej pomocy adwokata podczas przesłuchania. Jeżeli Pani/Pan uważa, że potrzebuje Pani/Pan takiej pomocy podczas przesłuchania przez policję, prokuraturę lub sąd, należy przed przesłuchaniem zapytać osobę, która to przesłuchanie przeprowadza!

Od 2017 r.:

Jeżeli dzieci lub młodociani stali się ofiarą przestępstwa dokonanego z użyciem przemocy lub przestępstwa na tle seksualnym istnieje możliwość skorzystania z profesjonalnej pomocy i opieki podczas całego postępowania, czyli tzw. opieki psychospołecznej podczas rozprawy sądowej. W poszczególnym przypadku także dorosłe ofiary ciężkich przestępstw dokonanych przy z użyciem przemocy lub przestępstw na tle seksualnym mogą potrzebować takiej opieki i ją otrzymać. Opieka psychospołeczna podczas rozprawy sądowej, jeżeli została potwierdzona przez sąd, jest dla ofiar bezpłatna. Proszę zapytać policję lub organizację wspierającą ofiary przestępstw o możliwość uzyskania takiej pomocy. Instytucje te mogą udzielić Pani/Panu dalszych informacji.

Czy mogę występować w postępowaniu karnym jako oskarżyciel posiłkowy?

Będąc ofiarą określonych przestępstw może Pani/Pan występować w postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego. Do tych przestępstw należą np. gwałt, wykorzystanie seksualne, usiłowanie zabójstwa lub czyn, który doprowadził do zabójstwa osoby bliskiej. W takim przypadku przysługują Pani/Panu szczególne prawa. Może Pani/Pan na przykład, w odróżnieniu od innych świadków, zawsze uczestniczyć w rozprawie sądowej.

Kto zapłaci za usługi mojego adwokata?

Jeżeli korzysta Pani/Pan z pomocy adwokata może być to związane z kosztami. Jeżeli osoba oskarżona zostanie skazana, musi ona pokryć Pani/Pana koszty adwokata. Jednak nie wszystkie osoby skazane są w stanie realnie pokryć te koszty. Dlatego może się zdarzyć, że będzie Pani/Pan sama/- musiała/- ponieść te koszty.

W wypadkach wyjątkowych może Pani/Pan wnioskować w sądzie przydzielenie adwokata na koszt Skarbu Państwa. Jest to możliwe na przykład w przypadku ciężkich przestępstw dokonanych z użyciem przemocy lub przestępstw na tle seksualnym lub wtedy, gdy osoby bliskie, np. dzieci, rodzice lub współmałżonek straciły życie wskutek przestępstwa. W takim przypadku nie jest ważny fakt, czy Pani/Pan ma jakiś majątek czy nie.

Także w innych przypadkach można wnioskować w sądzie wsparcie finansowe dla korzystania z porad adwokata. Na przykład wtedy, jeżeli Pani/Pana dochód jest zbyt niski i ma Pani/Pan prawo do wystąpienia w postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

Odszkodowanie i zadośćuczynienie pieniężne za ból

Czy doznała/- Pani/Pan szkody materialnej z powodu przestępstwa lub czy chce Pani/Pan otrzymać zadośćuczynienie pieniężne za ból? Czy chce Pani/Pan dochodzić tych roszczeń od razu w postępowaniu karnym? Z reguły jest to możliwe, jest to tzw. proces adhezyjny. W tym celu musi Pani/Pan jednak złożyć odpowiedni wniosek. Może Pani/Pan to zrobić już w trakcie składania zawiadomienia o przestępstwie.

Oczywiście może Pani/Pan skorzystać z wariantu dochodzenia roszczeń o odszkodowanie lub roszczeń o zadośćuczynienie pieniężne za ból w innym postępowaniu, to znaczy nie przed sądem karnym, a przed sądem cywilnym. Również w takim przypadku można wnioskować w sądzie wsparcie finansowe dla korzystania z porad adwokata, jeżeli Pani/Pana dochód jest zbyt niski.

Jakie prawa przysługują mi oprócz wyżej wymienionych?

Czy doznała/- Pani/Pan uszczerbku na zdrowiu w wyniku aktu przemocy? W takim przypadku może Pani/Pan otrzymać świadczenia państwowe z tytułu Ustawy o odszkodowaniu ofiar (Opferentschädigungsgesetz). Przykładem tego są świadczenia medyczne lub psychoterapeutyczne, zaopatrzenie w środki pomocy (np. laskę, wózek inwalidzki) lub świadczenia kompensacyjne (np. dla wyrównania poniesionych strat w dochodach). Wstępny wniosek można złożyć już na policji.

Jeżeli stała/- się Pani/Pan ofiarą ataków ekstremistycznych lub przestępstw o charakterze terrorystycznym można wnioskować pomoc finansową w Federalnym Urzędzie Sprawiedliwości. Tam otrzyma Pani/Pan wszelkie informacje dotyczące przesłanek i procedury. www.bundesjustizamt.de/ (hasło kluczowe: Härteleistungen/Opferhilfe)

Będąc ofiarą przemocy w rodzinie ewentualnie przysługują Pani/Panu kolejne prawa z tytułu Ustawy o ochronie przed przemocą (Gewaltschutzgesetz). Na przykład może Pani/Pan wnioskować w sądzie rodzinnym wydanie zakazu kontaktowania się sprawcy z Panią/Panem. W szczególnych okolicznościach sąd może orzec, że może Pani/Pan sama/-korzystać ze wspólnego mieszkania, w którym dotąd mieszkała/- Pani/Pan razem ze sprawcą. Niezbędne wnioski można składać w sądzie rejonowym zarówno na piśmie, jak i w formie ustnej – do protokołu. Adwokat nie musi Pani/Pana reprezentować.

Mediacja pomiędzy ofiarą a sprawcą - co to jest?

Tak nazywa się specyficzne postępowanie, które przede wszystkim ma pomóc ofierze przestępstwa w poradzeniu sobie z doświadczoną krzywdą. Inaczej niż w normalnym postępowaniu karnym, sprawca musi się bardzo konkretnie i bezpośrednio skonfrontować z tym, jakie szkody i obrażenia ofiara poniosła w wyniku jego czynu. Może to dotyczyć zarówno szkód materialnych, jakie ofiara poniosła wskutek przestępstwa jak i ran psychicznych, krzywd osobistych i lęków spowodowanych czynem. Mediacja między ofiarą a sprawcą nigdy nie odbywa się przeciwko woli ofiary i tylko wtedy, jeżeli sprawca ma poważną wolę, by przejąć odpowiedzialność za dokonany przez niego czyn. W odpowiednich przypadkach mediacja między ofiarą a sprawcą może służyć umożliwieniu opanowania konfliktu przez ofiarę w kontekście samostanowienia i przywróceniu pokoju prawnego. Często prokuratura lub policja zachęca do podjęcia tej procedury. Mediacja nie jest częścią składową postępowania karnego w ścisłym rozumieniu i odbywa się poza postępowaniem karnym. Istnieją specyficzne placówki i instytucje, które zatrudniają wyszkolonych mediatorów.

Dalsze informacje dotyczące mediacji między ofiarą a sprawcą, a także położonych w pobliżu instytucji, które przeprowadzają tę mediację można znaleźć w Internecie na stronie <http://www.toa-servicebuero.de/konfliktschlichter> lub <http://www.bag-toa.de/>.

Publikacje i linki referencyjne

Informacje dotyczące tematyki ochrony ofiar znajdują Państwo na stronie internetowej Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości i Ochrony Konsumentów (BMJV). Znajdą tam Państwo również linki referencyjne do odpowiednich stron internetowych poszczególnych

krajów związkowych (ze wskazówkami w sprawie lokalnych organizacji pomocy dla ofiar przestępstw) oraz linki odsyłające do bazy danych online dla poszkodowanych przestępstwem (ODABS): <http://www.bmjv.de/opferschutz>

Dalsze informacje można znaleźć w następujących publikacjach:

- „Opferfibel“ (*Najważniejsze informacje dla osób pokrzywdzonych*)
- „Ich habe Rechte“ (*Mam prawa*)
- „Mehr Schutz bei häuslicher Gewalt“ (*Więcej ochrony w przypadku przemocy w rodzinie*)
- „Beratungs- oder Prozesskostenhilfe“ (*Zwolnienie z kosztów adwokackich i procesowych*)
(patrz: www.bmjv.de/publikationen)
- „Hilfe für Opfer von Gewalttaten“ (*Pomoc dla ofiar akt przemocy*)
www.bmas.de/ (*hasło kluczowe: Hilfe für Opfer von Gewalttaten*)

Zamówienie publikacji

W Internecie: www.bmjv.de

Pocztą: Publikationsversand der Bundesregierung,

Postfach 48 10 09, 18132 Rostock

Telefon: (030) 18 272 272 1 Faks: (030) 18 10 272 272 1